

KONKURENCES PADOME

Brīvības ielā 55, Rīgā, LV-1010 ♦ tālr. 67282865 ♦ fakss 67242141 ♦ e-pasts: council@kp.gov.lv

L Ē M U M S

Rīgā

Nr. 4

(Prot. Nr. 2, 5.§)

2010. gada 21. janvārī

Par lietas neierosināšanu

Par SIA „MONO” filiāles „MONO LOGISTIK” 24.11.2009. iesniegumu

Konkurences padome 30.11.2009. saņēma SIA „MONO” filiāles „MONO LOGISTIK” (turpmāk – Iesniedzējs) 24.11.2009. iesniegumu Nr. ML.136 (turpmāk – Iesniegums) par to, ka SIA „EKL/LS” (turpmāk – EKL/LS) ir pārkāpusi Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas 3., 4. punktā un 18. panta otrajā daļā noteikto aizliegumu.

Iesniegumā norādīts, ka 02.09.2009. Iesniedzējs saņēma EKL/LS paziņojumu par jaunajiem tarifiem, kurā EKL/LS informēja, ka no 01.09.2009. maksa LVL 6,50 par kravas pirmsmuitošanas dokumentu apstrādi piemērota visām kravām, kuru atmuitošanai tiek izmantoti alternatīvie deklaranti. Iesniedzējs uzskata, ka maksai par pirmsmuitošanas dokumentu apstrādi nav nekāda sakara ne ar Eiropas Komisijas likumdošanu, ne ar Latvijas Republikas muitas likumdošanu.

EKL/LS ir United Parcel Service (turpmāk – UPS) pilnvarotais pārstāvis Latvijā. Iesniedzējs uzskata, ka EKL/LS atrodas dominējošā stāvoklī sīkpaku un paku starptautiskajā eksprespiegāžu tirgū Latvijas teritorijā, un, ieviešot maksu par pirmsmuitošanas dokumentu apstrādi, tas ļaunprātīgi izmanto savu tirgus varu augšupējā tirgū, lai izslēgtu konkurentus no saistītā tirgus, t.i. lai ierobežotu pārējo muitas brokeru iespējas sniegt pakalpojumus un lai ierobežotu citu uzņēmumu iespējas konkurēt ar EKL/LS.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Iesniedzējs lūdz Konkurences padomi pieņemt lēmumu par lietas ierosināšanu par iespējamiem Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas 3. un 4. punkta, 14. panta pirmās daļas, 18. panta otrās daļas, 23. panta un 30. panta pārkāpumiem SIA „EKL/LS” darbībās.

Pamatojoties uz Konkurences likuma 18¹ un 23. panta trešās daļas 3. punktu Konkurences padome 16.12.2009. pieņēma lēmumu Nr. 59 (Prot.

Nr. 51, 4. §) pagarināt iesnieguma izskatīšanas termiņu līdz 2010. gada 28. janvārim un neierosināt lietu par iespējamo Konkurences likuma 18. panta pārkāpumu.

SIA „MONO” filiāle „MONO LOGISTIK” ir reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā, reģistrācijas numurs 40003250202, juridiskā adrese: Katlakalna iela 10, Rīga, LV-1073.

SIA „EKL/LS” ir reģistrēta Latvijas Republikas Komercreģistrā, reģistrācijas numurs 40003242756, juridiskā adrese: 13. janvāra iela 15, Rīga, LV-1050, pasta adrese: K. Ulmaņa gatve 2, Rīga, LV-1004.

Izvērtējot Iesniegumā ietvertu, kā arī papildus iegūto informāciju, Konkurences padome

konstatēja:

1. Konkrētais tirgus

1. Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 4. punktu „konkrētais tirgus ir konkrētās preces tirgus, kas izvērtēts saistībā ar konkrēto ģeogrāfisko tirgu”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 5. punktu „konkrētās preces tirgus ir noteiktas preces tirgus, kurā ietverts arī to preču kopums, kuras var aizstāt šo noteikto precī konkrētajā ģeogrāfiskajā tirgū, ņemot vērā pieprasījuma un piedāvājuma aizstājamības faktoru, preču pazīmes un lietošanas īpašības”. Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 3. punktu „konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir ģeogrāfiska teritorija, kurā konkurences apstākļi konkrētās preces tirgū ir pietiekami līdzīgi visiem šā tirgus dalībniekiem, un tādēļ šo teritoriju var nošķirt no citām teritorijām”.

1.1. Sūtījumu nosūtīšana sastāv no preces saņemšanas, pārvadāšanas un nodošanas. Preču piegādes veidi var atšķirties atkarībā no piegādes nosacījumiem un preču veidiem.

Sūtījuma pārvadājumu veidi ir pārvadājumi pa sauszemi (gan ar autotransportu, gan pa dzelzceļu), jūras pārvadājumi un avio pārvadājumi. Sūtījums var būt gan iekšzemes (tiek pārsūtīts Latvijas Republikas robežās) un tā izpildei tiek izmantots sauszemes autotransports, gan pārrobežas (tiek sūtīts ārpus Latvijas Republikas robežām) un tā izpildei tiek izmantots sauszemes autotransports, jūras transports un avio transports.

Iesniedzējs norāda Iesniegumā, ka ir pamats uzskatīt, ka EKL/LS (UPS) ir dominējošā stāvoklī attiecībā uz sīkpaku un paku starptautiskām eksprespiegādēm Latvijā.

Saskaņā ar Pasta likuma 20. panta pirmo daļu:

Pasta komersants, kas sniedz eksprespasta pakalpojumu, nodrošina tā atbilstību visam šādu darbību kopumam, kurš raksturo eksprespasta pakalpojuma priekšrocības salīdzinājumā ar tradicionālo pasta pakalpojumu:

- 1) pasta sūtījuma saņemšana no sūtītāja tā atrašanās vietā vai eksprespasta pakalpojumu sniegšanas vietā;
- 2) pasta sūtījuma piegādāšana adresātam, izsniedzot to saņēmējam personīgi pret parakstu;
- 3) piegādes fakta apliecināšana sūtītājam pēc viņa pieprasījuma;
- 4) pasta sūtījuma piegādes nodrošināšana garantētā laikā;
- 5) pasta komersanta nosaukuma norāde uz pasta sūtījuma vai pavaddokumenta.

Komisijas Paziņojuma par konkurences noteikumu piemērošanu pasta pakalpojumu nozarē un par dažu ar pasta pakalpojumiem saistītu valsts pasākumu novērtējumu (98/C 39/02) pirmajā punktā ir noteikta eksprespasta definīcija. Šajā definīcijā ir norādīts, ka eksprespastu papildus lielākam izpildes ātrumam un sūtījumu saņemšanas, pārvadāšanas un piegādes drošumam raksturo arī viens vai vairāki šādi kritēriji: garantēta piegāde noteiktā datumā; sūtījuma paņemšana no nosūtītāja vai tā norādītās vietas; personīga piegāde norādītajā adresē; iespēja mainīt galamērķi un adresi pārvadājuma laikā; apliecinājums sūtītājam, ka sūtījums ir saņemts; sūtījumu „izsekošana” un uzraudzība, individuāla pieeja klientam un pakalpojuma piedāvāšana atkarībā no prasībām. Klienti principā ir gatavi par šo pakalpojumu maksāt augstāku cenu.

Ekspressūtījumu pakalpojums ir nošķirams no pārējiem sūtījumu veidiem kā atsevišķa prece, jo atšķiras pakalpojuma sniegšanas ātrums; tiek nodrošināta lielāka drošība un personiska pieeja, piegāde no „durvīm līdz durvīm”. Līdz ar to šī pakalpojuma sniegšana atšķiras no cita veida sūtījumu veidiem gan no piedāvājuma, gan pieprasījuma. No pieprasījuma viedokļa papildus ērtības, no piedāvājuma – papildus serviss, kura nodrošināšanai nepieciešams veikt papildus atšķirīgas darbības – atšķirīga klientu apkalpošana, sūtījumu dokumentēšana, uzraudzība, uzskaitē utt.

No piedāvājuma un pieprasījuma puses pārrobežu ekspressūtījumi nav aizvietojami ar iekšzemes ekspressūtījumiem No piedāvājuma puses – atšķirīgi tarifi un izmaksas, normatīvais regulējums, kas saistīti ar robežas šķērsošanu. No pieprasījuma puses – katra sūtījuma gadījumā konkrēts nosūtītājs un galamērķis, kas nav aizvietojams no piedāvājuma puses. Bez tam jāņem vērā tas, ka pārrobežu sīkpaku un paku piegāde tiek veikta gan no Eiropas valstīm, gan valstīm, kuras atrodas ārpus Eiropas teritorijas. Sūtījumiem, kurus nosūta no valstīm, kuras atrodas ārpus Eiropas teritorijas, ir nepieciešams veikt preču muitas procedūru – muižošanu, kuru veic muitas brokeris. Saskaņā ar Muitas likuma 26. pantu muitas brokeris ir persona, kurai ir tiesības uz līguma pamata pārstāvēt muitas iestādēs pāri muitas robežai pārvietojamo preču valdītāju vai viņa pilnvaroto personu. Muitas brokeris nodrošina visas paredzētās muižošanas darbības un veic normatīvajos aktos noteikto nodokļu maksājumus. Maksa par muitas brokera pakalpojumu tiek noteikta atsevišķi un tā attiecīgi palielina ekspressūtījumu pakalpojumu tarifu, ja tie tiek piegādāti no valstīm, kuras atrodas ārpus Eiropas teritorijas.

Papildus pārrobežu sūtījumu specifika ir tāda, ka sūtījumu pieņemšanu un piegādi nevar veikt viens un tas pats komersants, jo tie fiziski atrodas dažādās

valstīs. Tādēļ šīs lietas ietvaros ir pamatoti nodalīt sūtījumu saņemšanas, piegādes tirgu atsevišķi.

No piedāvājuma viedokļa nav starpības vai pārrobežu sūtījumam ir nepieciešams veikt muitošanas procedūru vai nē, jo normatīvie akti neparedz, ka sūtījumu valdītājam (persona, kura pārvadā precī pāri robežai) muitošanas brīdī ir jābūt tiesīgam veikt muitošanas procedūras. Faktiski visos attiecīgos gadījumos sūtījuma valdītājam ir jādeleģē šīs pilnvaras muitas brokerim, kurš var būt attiecīgā komersanta darbinieks, vai iegādāties to kā ārpalpojumu. Līdz ar to muitas brokeru pakalpojums ir atsevišķs, no sūtījumu piegādes pakalpojuma nošķirams tirgus.

Konkurences padome ir konstatējusi (TNT 11.01.2010. vēstule Nr. 01/ND – 12, EKL/LS 29.12.2009. vēstule Nr. 02/212, DHL 07.01.2010. vēstule Nr. 01/10 – FIN02), ka tirgus dalībnieki, kas apkalpo sūtījumus, kuriem nepieciešams veikt muitošanas procedūru, ir saņēmuši tiesības veikt muitas brokera pienākumus un piedāvā to kopā ar sūtījuma piegādi, taču gan sūtījuma saņēmējs, gan sūtījuma valdītājs var izvēlēties arī cita muitas brokera pakalpojumus.

Līdz ar to konkrētā Iesnieguma ietvaros konkrētās prece tirgus ir pārrobežas ekspressūtījumu piegādes tirgus un muitas brokeru pakalpojumu tirgus.

1.2. Pārrobežu ekspressūtījumu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus ir Latvijas teritorija. Sūtījums tiek saņemts no citas valsts Latvijā un nogādāts uz noteiktu adresi Latvijā.

Ekspressūtījumu piegādes tirgū Latvijas teritorijā darbojas vairāki lielākie komercuzņēmumi – SIA „DHL Latvia”, SIA „EKL/LS”, SIA „TNT Latvia” un SIA „Itella Logistics”. Minēto komercuzņēmumu mājas lapās ir ievietota informācija, ka ekspressūtījumu pieņemšana piegādei tiek pieņemta konkrētos sūtījumu pieņemšanas punktos visā Latvijas teritorijā un saņemto sūtījumu piegāde klientam tiek veikta visās Latvijas lielākajās pilsētās. Tādējādi tiek secināts, ka saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 3. punktu konkrētais ģeogrāfiskais tirgus šajā lietā ir Latvijas teritorija.

Lai iegūtu muitas brokera statusu un uzsāktu darbību, nepieciešams saņemt Valsts ieņēmumu dienesta atļauju muitas brokera darbībai (Muitas likuma 27. panta pirmā daļa). Muitas brokerim ir tiesības veikt visas (tehniskās, juridiskās un finanšu) darbības, kas saistītas ar preču pārvietošanu pāri Latvijas muitas robežai (Muitas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punkts). Sūtījums tiek saņemts Latvijas teritorijā un nepieciešamās preču muitošanas procedūras arī tiek veiktas Latvijas teritorijā. Tādējādi saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 3. punktu muitas brokeru pakalpojumu ģeogrāfiskais tirgus ir Latvijas teritorija.

Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 4. punktu šajā lietā ir divi konkrētie tirgi:

- *pārrobežu ekspressūtījumu piegādes pakalpojums Latvijas teritorijā;*
- *muitas brokeru pakalpojums Latvijas teritorijā.*

Konkurences padome konstatē, ka faktiski pārrobežu sūtījumu pārvadāšanas un attiecīgi piegādes tirgus ir saistīts ar muitas brokeru pakalpojumu tirgu. Taču muitas brokeru pakalpojumus iegādājas ne tikai tirgus dalībnieki, bet arī gala patērētāji, kas vienlaicīgi saņem pārrobežu ekspressūtījumus.

2. Dominējošais stāvoklis

Saskaņā ar Konkurences likuma 1. panta 1. punktu dominējošais stāvoklis ir *tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem.*

Pārrobežas ekspressūtījumu piegādes tirgū darbojas vairāki tirgus dalībnieki – EKL/LS, DHL, TNT, kā arī SIA „DPD Latvija” un SIA „Itella Logistics”.

Saskaņā ar Satiksmes Ministrijas publicētiem datiem¹ 2007. gadā starptautisko eksprespasta pakalpojumu tirgū SIA „Itella Logistics” aizņem 53 %, attiecīgi EKL/LS – 9,3%, DHL – 7%, SIA „DPD Latvija” – 19%, TNT – 4,2%.

Saņemtajā informācijā no TNT (11.01.2010.vēstule Nr. 01/ND-12) norādīts, ka 2008. gadā eksprespakalpojumu jomā tā aizņēma (*)% (<20 %). DHL attiecīgi savu tirgus daļu vērtē (*)% (<40 %) apjomā (07.01.2010. vēstule Nr. 01/10-FIN02), EKL/LS – 10 % (17.12.2009. vēstule Nr.02/212).

Ņemot vērā iegūtos datus par starptautisko eksprespasta pakalpojumu tirgū darbojošos komercuzņēmumu skaitu, to starptautisko firmu pārstāvību un tirgus daļām, tiek konstatēts, ka ne 2007. gadā, ne 2008. gadā EKL/LS neatrodas dominējošā stāvoklī.

3. Netaisnīga cena

Iesniedzējs norāda, ka EKL/LS ieviešot maksu par pirmsmuitošanas dokumentu apstrādi (turpmāk – Maksa) būtiski ierobežo pārējo muitas brokeru spējas sniegt pakalpojumus un ierobežo citu uzņēmumu spējas konkurēt ar EKL/LS. Ieviešot Maksu, UPS negodprātīgi piespiež Iesniedzēja klientus un potenciālos klientus maksāt papildmaksu par to, ka klienti nav izvēlējušies EKL/LS muitas brokeru pakalpojumus.

Konkurences padomes Izpilddirekcijas un EKL/LS pārstāvju tikšanās laikā, EKL/LS iesniedza 30.07.2009. Rīkojumu Nr. 015, kurā valdes priekšsēdētājs pavēl sākot ar 01.09.2009 ieviest maksu (LVL 6,50) par kravas pirmsmuitošanas dokumentu apstrādi.

Šī maksa (atsevišķi) netiek piemērota, ja sūtījuma saņēmējs izvēlas EKL/LS sniegtos muitas brokera pakalpojumus. Ja sūtījuma saņēmējs izvēlas EKL/LS sniegtos muitas brokera pakalpojumus, tad tiek piemērota maksa par

---

¹ /www.sam.gov.lv/satmin/content/?cat=118

visu muietošanas procedūru kopumā – tātad arī par pirmsmuietošanas dokumentu apstrādi. Līdz ar to šādas samaksas prasīšana kā tāda nevar tikt vērtēta kā prettiesiska.

Konkrētajā gadījumā EKL/LS ir ieinteresēts noturēt klientu, ar jaunu samaksu iespējams cenšoties ietekmēt sūtījuma saņēmēju nepirkt muitas brokera pakalpojumu cita, konkurējoša (muitas brokeru pakalpojumu tirgū) tirgus dalībnieka. Taču, tā kā nav pamata uzskatīt, ka EKL/LS varētu atrasties dominējošā stāvoklī konkrētajā tirgū, tad šāda komercdarbības prakse nav uzskatāma par aizliegtu Konkurences likuma 13. panta izpratnē.

Pamatojoties uz augstāk minēto un Konkurences likuma 8. panta pirmās daļas 1. punktu, 13. panta pirmās daļas 3. un 4. punktu, 23. panta trešās daļas 1., 2. un 3. punktu, ceturto prim daļu Konkurences padome

n o l ē m a :

neierosināt lietu uz SIA „MONO” filiāles „MONO LOGISTIK” 24.11.2009. iesniegumu Nr. ML.136 pamata par Konkurences likuma 13. panta pirmās daļas 3. un 4. punkta pārkāpumu SIA „EKL/LS” darbībās.

Saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu Konkurences padomes lēmumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

(*) – Ierobežotas pieejamības informācija

Priekšsēdētāja

I. Jaunzeme